

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
GÖÇ VE UYUM ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
17 Mart 2021 Çarşamba
—●—

-Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Türkiye Temsilciliği yetkililerinin
Türkiye’deki faaliyetleri ile Suriyeliler hakkındaki çalışmalarına ilişkin
sunumu

17 Mart 2021 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati:11.07
BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Sayın milletvekillerimiz, sayın misafirler; hoş geldiniz.(*)

Toplantımızı başlatıyoruz.

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu altında faaliyette bulunan bir Komisyonuz, Göç ve Uyum Alt Komisyonu.

Komisyonumuzda Mecliste grubu olan siyasi partilerden üye arkadaşlar var. Yine bu Komisyon, diğer, grubu olan partilerin de ortak kararıyla kurulmuş bir Komisyon.

Geçen dönem “Mülteci Hakları Komisyonu” olarak görev yapıyorduk, şimdi, komisyonun ismini değiştirdik, Göç Ve Uyum Komisyonu hâline getirdik.

Sayın milletvekilleri, Suriye’de on yıl önce başlayan bir savaş vardı, Suriye’deki savaş, iç çatışma on yılı aştı. Bu süreç içerisinde 400 binden fazla insan hayatını kaybetti Suriye’de. Yine, bu iç çatışmalardan ve Suriye’deki baskıdan dolayı yaklaşık olarak 5,6 milyon Suriyeli, kendi ülkesinin dışına göç etmek, sığınmak zorunda kaldı, Suriye içerisinde ise yaklaşık 6,5 milyon insan yerinden, evinden, yurdundan edildi. Toplamda bu süreç içerisinde -tabii, süreçten en çok kadınlar ve çocuklar etkilendi- 6 milyondan fazla çocuk bugün ihtiyaç sahibi durumda, bu çatışmalardan dolayı.

Birleşmiş Milletler geçen hafta bazı rakamlar yayınladı, bu çatışmalarda şu ana kadar, on yıllık süreç içerisinde 38 defa kimyasal silah kullanılan vaka tespit edildi ve 2013 yılında Şam yakınlarında, Doğu Guta’da, rejimin kimyasal saldırısıyla bir seferde 1.400 kişi hayatını kaybetti. Acımasız bir savaş var; her türlü silahın kullanıldığı, kimyasal silahların da kullanıldığı bir savaş ve iç çatışma var. Biraz önce ifade ettiğim gibi yeterli gıda, temiz su, elektrik ve yoksulluk hakikaten büyük bir problem.

Türkiye, tabii, bu konuda üzerine düşeni yapmaya çalıştı bu süre içerisinde. Yaklaşık olarak 3,6 milyon Suriyeli Türkiye’de şu anda iltica etmiş durumda, Türkiye’de yaşıyor, geçici koruma statüsüyle hayatlarını devam ettiriyorlar. Türkiye, yine, sınır ötesinde de yaklaşık 2 milyondan fazla Suriyelinin insani ihtiyaçlarını uluslararası kuruluşlarla, Kızılayla, AFAD’la gidermeye çalışıyor. Üzerimize düşen insani, tarihî, vicdani, hukuki görevi yapmaya çalışıyoruz.

Geçen hafta Avrupa Birliğinden Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Mijatovic Avrupa ülkeleri için bir itirafı veya bir eleştiride bulundu, dedi ki: “Avrupa Birliği ülkeleri sığınmacıları korumuyor, bu konuda acilen harekete geçmelidir.” Hakikaten Avrupa’nın külfet paylaşımı, yine kaynak ülkedeki sorunları çözme, yine sığınma süreçlerinin ve uyum süreçlerinin düzenlenmesi konusunda daha büyük adımlar atması gerektiğini düşünüyorum. Aynı şekilde, uluslararası örgütler –bugün misafir ediyoruz- Uluslararası Göç Örgütü, Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği bu konuda adımlar atmaya çalışıyor ancak biz geçmiş dönemde yaptığımız incelemelerde de şunu gördük: Bu uluslararası örgütlerin yapılarının daha da güçlendirilmesi gerekiyor, süreçlere daha çok müdahil olmaları gerektiğini düşünüyoruz, istatistik tutan kuruluşlardan öte gerçekten kaynak ülkedeki sorunları çözebilecek, yine sığınma süreçlerini düzenleyebilecek, uyum politikalarını oluşturabilecek güçle ulaşmaları gerekiyor; tabii ki taraf ülkelerin iradeleriyle ortaya çıkacak bu süreç. Türkiye’nin

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

bu konuda, bu uluslararası örgütlerin güçlerinin artırılması, süreçlere daha da çok müdahale etmesi konusunda gerekli adımları atmaya hazır olduğunu söylemek istiyorum. Tabii, biz Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama organı üyeleri olarak da bu konuda üzerimize düşen herhangi bir görev olursa, yasal değişiklikler de dâhil olmak üzere Türkiye’de, bunları yapmaya hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum çünkü ortada hakikaten çok büyük bir dram var, ortada çok büyük bir sorun var; bu sorunu hep birlikte hareket edersek çözebiliriz.

Yine, Meclisimizle ilgili biz her toplantıda dile getiriyoruz ama ben her toplantıda dile getirmeye devam edeceğim, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de zaman zaman milletvekillerimiz tarafından ve bazı partilerin Genel Başkanları tarafından ayrımcılığı ve nefreti artıracak bir dilin kullanıldığını görüyoruz maalesef arkadaşlar, Bu ayrımcılığı artıran dilin, göçmen düşmanlığı artıran dilin asla bu vücuda yerleşmemesi gerekiyor, bu virüsün bu vücuda yerleşmemesi gerekiyor. Bu konuda bütün siyasetçi arkadaşlarımızın çok dikkat etmesi gerekiyor çünkü bu ayrımcılık, göçmen düşmanlığı virüsü vücuda girdikten sonra çözümü yok, ciddi problemler ortaya çıkarıyor. Bizim de milletvekilleri olarak, siyasetçiler olarak kullandığımız dile çok dikkat etmemiz gerekiyor. İşte geçen hafta rakamlar verildi Suriyeliyle ilgili, Türkiye’de 10 milyondan fazla Suriyelinin olduğunu söyleyen siyasetçileri duyduk, bunlar yanlış arkadaşlar, ya, bilmiyorlar ya da bu konuda bunu bir oy devşirme aracı olarak kullanmak istiyorlar; ikisi de yanlış. Türkiye’de bu dilin kullanılmaması gerekiyor, Türkiye’deki Suriyelilerinin sayısı İçişleri Bakanlığımız tarafından, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından rutin olarak web sitesinde açıklanıyor, uluslararası örgütler tarafından açıklanıyor. Sayıları yükselterek, göçmen düşmanlığını artırarak bundan oy kazanabileceğini düşünen siyasal partileri ve siyasetçileri kınıyoruz.

Ben, sözü daha fazla uzatmak istemiyorum. Bugün sizi davet ettik, davetimize icabet ettiniz teşekkür ederiz. Bu konuda hem önce sizleri tanıyalım, daha sonra Uluslararası Göç Örgütünü tanımak isteriz, hem de bu konuda büyük adımlar attığınızı, önemli çalışmalar yaptığınızı biliyoruz, neler yapıyorsunuz, bunları dinlemek isteriz. Son bölümde de iş birliğine –biraz önce de ifade ettiğim gibi- açığız, iş birliği konusunda da neler yapabiliriz, bu konuda da ortak projeler üretebilir miyiz; bunları konuşalım istiyorum.

Söz sizde, buyurun.

IOM TÜRKİYE GÖÇ YÖNETİMİ DEPARTMANI KOORDİNATÖRÜ TOMMASO DE CATALDO – Herkese merhabalar.

Başkan Bey, teşekkür ederim tekrardan bu konuşmanız ve detaylı anlatımınız için.

Kendimi tanıtarak başlayayım: Benim ismim Tommaso De Cataldo, Misyon Şefi Yardımcısı olarak görev yapmaktayım ve Türkiye’deki kurumumuzun görev alanını göç yönetimi koordinasyonu olarak açıklayayım. Sunumda da dört temel alandan bahsedeceğim, bunlara acil durum müdahalesi de dâhildir. 2017 senesinden beri Türkiye’de görev yapmaktayım. Göç alanında yani kurumumuzda çalışmaya 1998 senesinde başladım.

Türkiye, IOM’nin üye devletlerinden biridir ve IOM’in ve aynı zamanda bu alanda çalışan kurumların göçten kaynaklı çatışmanın yönetimi konusunda kritik partnerlerinden de biridir.

Eğer müsaade ederseniz sunumumu okumak isterim sizlere ve sonrasında müzakere edebiliriz konuları.

Teşekkür ederim.

Göç ve Uyum Alt Komisyonu Sayın Başkanı ve değerli üyeleri, IOM olarak bizler, kurumumuzun Türkiye Cumhuriyeti’nde hizmetlerini sunabilme fırsatına sahip olduğu için minnetlerimizi sunmak isteriz.

Türkiye, genel olarak bölgede göç yönetimi sisteminde kritik bir partner olmakla beraber, güvenli, sistemli, düzenli göç için küresel mutabakatın hazırlanmasında küresel ölçekte oldukça büyük katkılar sunmuştur.

Şimdi, kısaca, IOM'nin küresel olarak görev alanlarından size bahsedeceğim, daha sonra Türkiye'deki görev alanlarından bahsedeceğim.

Kurumumuz Uluslararası Göç Örgütü, 1951 senesinde kurulmuştur ve göç alanında hükümetler arası lider kurum olarak görev yapmaktadır. Kurumumuz göçmen ve toplulukların insani ve düzenli göçten faydalanmasına adanmıştır kendisini. IOM, 2016 Eylülünde Birleşmiş Milletler çatısı altına girmiştir ve ilgili kuruluş olarak güvenli, sistemli ve düzenli göç için küresel mutabakatta sekreteryaya görevini üstlenmektedir. Kurumumuz, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nda belirlenen ilkeler ışığında yönetilmektedir, ilerlemektedir ve “herkes için eşit insan hakları” ilkesini muhafaza etmektedir. Saygı duyduğumuz en önemli ilkelerden biri de bütün göçmenlerin haklarının, onurunun, refahının korunması ve bunlara saygı duyulmasıdır. IOM'nin görev ve sorumluluklarının belirlendiği kendi iç tüzüğü bulunmaktadır. Politikalarımız ve operasyonel çerçevelerimiz, değişen göç dinamiklerine yanıt vermek amacıyla seneler içerisinde değişiklik göstermiştir ve değişmiştir.

Kabul ettiğimiz temel küresel çerçevelerden birkaçını sıralayacağım şimdi: Bunlar, 2019-2023 için stratejik vizyon, IOM Konseyi tarafından 2007 senesinde kabul edilen 12 stratejik adım, 2012 senesinde kabul edilen göç krizi operasyonel çerçevesi, 2015 senesinde kabul edilen göç yönetimi çerçevesidir ve aynı zamanda 2030 ajandasıdır.

Göç üzerine küresel mutabakat, “devlet egemenliği” ilkesini muhafaza ederek herhangi bir bağlayıcılığı bulunmadan küresel göç yönetimine dair bir çerçeve sunmaktadır. Günümüzde, IOM'nin 173 üye ülkesi bulunmaktadır ve buna ek olarak gözlemci üye statüsünde 9 ülkesi bulunmaktadır. 150'den fazla ülkedeki misyonlarda 15 binden fazla personeli bulunmaktadır IOM'nin.

IOM, göçmenlerin ve toplumların, insani ve düzenli göçten faydalanmasını hedeflemektedir ve IOM uluslararası partnerleriyle şu maddeleri hedeflemektedir: Göç yönetiminin artan operasyonel zorluklarını desteklemek, göç sorunlarının daha iyi anlaşılabilmesi, göç ile sosyal ve ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi, göçmenlerin insani onur ve refahının muhafaza edilmesi. IOM, aynı zamanda ulusal Covid-19 aşılama planına göçmenlerin statüleri ne olursa olsun dâhil edilmesi için savunuculuk da yapmaktadır.

Şimdi, kısaca IOM'nin Türkiye'de kuruluşundan, kuruluş tarihçesinden ve daha sonra hâlihazırdaki çalışma alanlarımızdan bahsedeceğim sizlere.

Birleşmiş Milletler Göç Kuruluşu olarak da bilinen IOM, Türkiye'de ilk ofisini 1991 senesinde Körfez Savaşı sonrasında açmıştır. Türkiye misyonundaki görevi, Iraklı mültecileri yeniden yerleştirmekle başlamış ve daha sonra hızlıca, çalışma alanı göç yönetimi programlarına genişlemiştir. 2011 senesinde yaşanan sarsıcı Van depremiyle beraber IOM'nin acil durum programları başlamıştır. 2012 Suriye krizi ve 2015 Akdeniz krizi sonrasında bu acil durum müdahalesi, bölgesel çatışma ve krizlere müdahale çalışmaları gelişmiştir. IOM'nin programı, Suriye kriziyle beraber oldukça büyümüş ve Mart 2021 itibarıyla misyon, küresel ölçekte en büyük misyonlardan biridir. Misyonun hâlihazırda yaklaşık 1.100 çalışanı bulunmaktadır ve Türkiye'de 15 farklı yerde hizmet vermektedir.

IOM'nin ülke ofisi Ankara'da yer almaktadır. Gaziantep ve İstanbul'da “sub ofis” dediğimiz alt ofislerimiz mevcuttur. İzmir, Hatay, Şanlıurfa, Adana ve Edirne'de de “uydu ofis” dediğimiz ofislerimiz mevcuttur. Mart 2021 itibarıyla, IOM, yaklaşık 230 milyon dolarlık bir bütçeyle programlarını yönetmektedir. Programlarımız 4 temel alandan oluşmaktadır; bunlar aile yeniden birleşim programı, mültecilere insani yardım müdahale programı, göç yönetimi ve Kuzey Suriye'de sınır ötesi müdahaledir.

Türkiye'nin IOM'ye üye devlet olmasıyla beraber Kasım 2004'te IOM ve Türkiye'nin ortaklığı resmleşmiştir. IOM ve Türkiye arasındaki ortaklık, o tarihten bu zamana devam etmektedir ve özellikle IOM olarak, kurumumuz olarak, Türkiye'nin Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nu hazırlamasında destek sunduk. Ocak 2017'de IOM Genel Direktörü, Türkiye devletinin Dışişleri Bakanlığıyla tadil edilen Ev Sahibi Ülke Anlaşması'nı imzalamış ve o zamanlar bu anlaşmanın amacı IOM'nin Birleşmiş Milletlere dâhiliyetini resmleştirmek ve aynı zamanda da IOM ve Türkiye devleti arasındaki ilişkileri güçlendirmektir.

28 Ocak 2021 tarihinde Türkiye devleti, Almatı Süreci'nin başkanı olmuştur ve IOM Türkiye'nin destekleriyle beraber IOM Almatı, sekreteryaya olarak görev yapmakta olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü desteklemekte ve iş birliğinde bulunmaktadır. Almatı Süreci göç üzerine bölgesel müzakere mekanizmasıdır. Türkiye'nin koordine etmiş olduğu ilk üst düzey kıdemli toplantının 17 Mayıs 2021 tarihinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Buna ek olarak 18 Şubat 2021 tarihinde Birleşmiş Milletlerin Mukim Koordinatörü ve Birleşmiş Milletlerin Türkiye ekibi, Türkiye devletinin destekleriyle Birleşmiş Milletler göç ağını ülkemizde kurmuş bulunmaktadır. Faaliyetlerimiz, göç için küresel mutabakatın değerlendirilmesi ve göç ağının ulusal iş birliği mekanizması olarak kurulması hedeflemektedir ve bunu da aynı zamanda Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri çerçevesinde uygulamaya geçirmeyi hedeflemektedir. IOM'nin İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve Türkiye'deki çeşitli belediyelerle iş birliği bulunmaktadır, yakın iş birliği içerisinde çalışmaktadır.

Şimdi, size Türkiye'de gerçekleştirmiş olduğumuz faaliyetlerimizi anlatacağım. Mülteciyi yeniden yerleştirme programı, Birleşmiş Milletlerin mülteci kuruluşu olan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), kişilerin yerleştirileceği ülkeler ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle yakın iş birliği içerisinde uygulanmaktadır. IOM, 2016 ve 2020 senelerinde yaklaşık 47.407 Suriyeliyi ve 68.701 başka uyruklardan kişileri yeniden yerleştirmiştir üçüncü ülkeye. Avrupa Birliği ülkelerine yerleştirilen Suriyelilerin sayısı 31.952'dir, AB üyesi ülkeler haricinde üçüncü ülkeye yerleştirilen Suriyelilerin sayısı ise 15.455'tir. IOM'nin Aile Destek Programı Alman Dışişleri Bakanlığı tarafından desteklenmektedir. Bu programın amacı, ülkesini bırakmak durumunda kalan hassas durumdaki göçmenlerin Almanya'ya koruma statüsüyle yerleştirilmesi ve aile birleştirilmesini kolaylaştırmaktır. Bu program 2016 senesinde başlamıştır ve 10'dan fazla ülkeden oluşan ağıyla çeşitli uyruklardan kişileri desteklemiştir. Aile Destek Programı, aynı zamanda hassas durumdaki göçmenlere düzenli göçün yolunu açmaktadır. Bu program, başlangıcından beri yani 2016 senesinden bu yana Türkiye'de uygulanmaktadır ve şu anda, hâlihazırda İstanbul'da uygulanmaktadır. Başvuru sahiplerinin çoğunluğu Türkiye'de bulunan Suriyeliler, Afganlar ve Iraklılardır ve bunların Almanya'daki aileleriyle yeniden birleştirilmesi vize süreçlerinin desteklenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Geçtiğimiz beş sene içerisinde bahsettiğimiz bu program Türkiye'de yaklaşık 15.500 aileyi desteklemiş ve genel çerçevede 40 bin faydalancı bu programdan faydalanmıştır.

Mültecilere insani yardım programımızdan bahsedeceğim şimdi. Mültecilere insani yardım programı, Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı olarak adlandırdığımız "3RP" dediğimiz çerçeve uyarınca uygulanmaktadır ve bu program Türkiye devleti, Birleşmiş Milletler kuruluşları ve diğer ortaklarla beraber uygulanmaktadır. Şimdi söyleyeceğim cümle Türkiye'de yayınlanan ulusal bir belgeden alıntıdır. Bu çerçevede, Türkiye "3RP" dediğimiz Bölgesel Mülteci Ve Dayanıklılık Planı çerçevesinde, paydaşı olarak bu plana uluslararası destek sunmak ve böylece Suriyelilerin ihtiyaçlarını daha hızlı bir şekilde karşılayabilmek ve uyum süreçlerini hızlandırabilmeyi hedeflemektedir.

Şimdi size bu programlarımızın alanlarını sayacağım şimdi size. Bunlardan ilki nakit hibe yardımlarıdır. Nakit hibe yardımları kapsamında, biz, göçmenlere para yüklenebilir kartlar veriyoruz ve önceden anlaşmalı olduğumuz satıcılar belirliyoruz. Böylece göçmenler onlara vermiş olduğumuz kartlarla belirlenmiş olan marketlerden ihtiyaçlarını temin edebilmektedirler. Acil Durum Vaka Yönetimi kapsamında karmaşık ve zor durumda bulunan göçmenlere ve ailelerine destek sağlamaktayız. Buna örnek vermek gerekirse tıbbi ihtiyaçlarını veya tedavilerini, ulaşım, konaklama, gıda, gıda dışı ürünler ve diğer kişiye yönelik özel ihtiyaçları karşılamaktayız. Mobil yani hareket hâlinde psikososyal destek ekiplerimiz ise göçmenlerin yoğun olduğu toplumlarda, yerlerde kişilerin uyumunu kolaylaştırabilmek için çalışmaktadır ve kişiye yönelik özel ihtiyaçları da karşılamaktadır.

Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çocukların okula gidebilmeleri için okul ulaşımını desteklemekteyiz aynı zamanda.

Toplum merkezlerini de aynı zamanda desteklemekteyiz. IOM, Türkiye'de hizmet veren kayıtlı veya kayıt dışı eğitim, yetişkinlerin beceri ve dil eğitimleri, hukuki danışmanlık ve göçmen ve göçmen toplulukları için psikososyal destek sunan toplum merkezlerini desteklemektedir.

"Toplum İstikrarının Sağlanması" başlığı altındaysa barınma, geçim kaynakları ve sağlık olarak başlıklara ayrılmaktadır ve destek sağlamaktayız bu alanlarda.

2015 Kasımında Akdeniz'e sınır yardımı alanımızı açmış bulunmaktayız ve bu alan kapsamında Türkiye'nin Sahil Güvenlik Komutanlığına destek sağlamaktayız. Denizden kurtarılan göçmenlere gıda ve gıda dışı destek sağlamaktayız bu program kapsamında. Bu programı Edirne'de de uygulamaya başladık ve aynı zamanda Van'da da buna benzer bir program yürütmeyi hedeflemekteyiz.

Sınır Ötesi İnsani Yardım Programımız ise Suriye'de hizmet vermektedir ve bu program, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2533 no.lu Kararı uyarınca uygulanmaktadır. İnsani destek sağlamaktayız ve Kuzey Suriye'de bulunan yerinden edilmiş kişilere hizmet sunmaktayız. 2014 yılından bu yana Gaziantep'te bulunan alt ofisimiz aracılığıyla yaklaşık 200 milyon Amerikan doları tutarında bütçe aracılığıyla pek çok Suriyeliye, özellikle Kuzey Suriye'yi de içerecek şekilde insani yardım sağlanmıştır 2020 yılı itibarıyla.

Göç Yönetimi Programımız aracılığıyla insan ticaretiyle mücadele, özellikle düzensiz göçmenlerin tespit edilmelerinden sonra gönüllü bir şekilde ülkelerine geri gönderilmeleri, tanımladığımız ve tespit ettiğimiz göçmen mevcudiyeti çalışmalarını Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle yakın iş birliği içerisinde uygulamaktayız.

Sınır yönetimi ve göç yönetimi çalışmalarımız bağlamında yine Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle, Sahil Güvenlik Komutanlığıyla yakın iş birliği içerisinde çalışmaktayız. Bugüne değin 15 arama ve kurtarma botunu Sahil Güvenlik Komutanlığımıza devretmiş bulunmaktayız.

Uyum ve iş gücü göçü alanında da çalışmalarımız bulunmaktadır.

Bütün programlarımız ilgili devlet kurumlarımızla yakın iş birliği içerisinde geliştirilmekte ve uygulanmaktadır.

Nazik desteğiniz ve dinlediğiniz için çok teşekkür ederim efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Uluslararası Göç Örgütünün yapısıyla ilgili bilgiler aldık hem uluslararası anlamda yaptıkları hem de Türkiye'de ortaya koyduğu projeleri değerlendirdik.

İlk soruyu ben sorayım, daha sonra arkadaşların soruları varsa alırız.

Avrupa Birliğinin 18 Mart mutabakatı çerçevesinde taahhüt ettiği bir yardım, destek var Türkiye’de yaşayan Suriyelilere. Bununla ilgili yapılan projelere de ortak oluyor musunuz? O kaynakların kullanılmasında hangi kurumlarla ortaklık yapıyorsunuz? Şu ana kadar ne kadarını ortak bir şekilde kullandınız?

IOM TÜRKİYE GÖÇ YÖNETİMİ DEPARTMANI KOORDİNATÖRÜ TOMMASO DE CATALDO – Teşekkür ederim sorunuz için.

Evet, FRIT 1 kapsamında kurumumuz desteklenmiştir, fakat Birleşmiş Milletler FRIT 2’ye teknik sebeplerden ötürü katılmamıştır fakat göç yönetimi alanında IPA aracılığıyla birçok projemiz desteklenmiştir yani Avrupa Birliğiyle bu konuda yakından iş birliği içerisinde bulunmaktayız.

IOM ULUSLARARASI İŞGÜCÜ GÖÇÜ VE İNSANİ KALKINMA BİRİMİ YÖNETİCİSİ YELDA DEVLET KARAPINAR – “Tekrar çok teşekkür ederim.” der Tommaso Bey.

Bildiğiniz üzere, Avrupa Birliği destekli özellikle 18 Mart mutabakatını takiben “Facility For Refugees In Turkey” (Türkiye’deki Mülteciler İçin Destek Programı) isimli bir program yayınlandı ve bu program 2 bölüme ayrıldı, “FRIT 1” ve “FRIT 2” denildi ismine. FRIT 1 bağlamında, Uluslararası Göç Örgütü, Tommaso Bey’in de bahsettiği, özellikle Sahil Güvenlik Komutanlığına devrolunan arama kurtarma botlarının ilk bölümünü Türkiye’de ürettirdi ve devrini gerçekleştirdi.

Bunun yanı sıra, yine ilk bölümde IOM olarak Uluslararası Çalışma Örgütüyle yakın iş birliği içerisinde Türkiye’deki geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin girişimciliklerinin desteklenmesiyle ilgili yaklaşık 12 milyon euroluk bir programın da ana uygulayıcısı kurum olarak ILO’yla birlikte yakın iş birliği içerisinde çalıştı.

Değinilen FRIT Programı’nın ikinci fazı olan FRIT 2’ye Birleşmiş Milletler bir teknik husus sebebiyle dâhil olmadı. Bu bağlamda, ikinci 3 milyar euroluk bütçe uluslararası finansal kurumlar ya da diğer hükümetlerarası kurumlar aracılığıyla Türkiye Cumhuriyeti devletinin ilgili kamu kurumlarıyla iş birliği içerisinde uygulanmakta. Tabii, FRIT’lerin yanı sıra efendim, IPA fonu, Avrupa Birliğine erişim öncesi enstrümanı aracılığıyla da kurumumuz programlar uygulamakta ki özellikle, Göç İdare Genel Müdürlüğüyle, İçişleri Bakanlığımızın farklı genel müdürlükleriyle bu çalışmaları yapmaktayız. Hâlihazırda göç yönetimi alanında bir programımızın neredeyse sonuna gelmiş bulunmaktayız, mayıs döneminde bitecek. Yakın zamanda da yine Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüzle uyguladığımız uyum alanındaki çalışmaları güçlendirdiğimiz ve Kemal Bey’in de yöneticisi olduğu programımızı da hayata geçirmiş bulunmaktayız efendim.

Arz ederim.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Evet, sorusu olan var mı?

Buyurun, Sayın Vekilim.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Teşekkür ederim.

AK PARTİ Yalova Milletvekili Meliha Akyol.

Sunumunuzda dediniz ki: “Hassas durumdaki göçmenlerin düzenli göçü Alman dış işleri tarafından yapılıyor.” Bunu ne kadar yaptığından aşağıda bahsetmişsiniz; sadece 15.500 aile. 3,5 milyon gibi bir göçün altında Türkiye eziliyor; çok büyük fonlarınız, paralar var bütçenizde. Sizce bu adil mi? Yani sanki böyle tabela koyulmuş, iş yaptık ama altı boş değil mi? Ne düşünüyorsunuz arttırma konusunda?

Teşekkür ederim.

IOM TÜRKİYE GÖÇ YÖNETİMİ DEPARTMANI KOORDİNATÖRÜ TOMMASO DE CATALDO – Öncelikle, sorunuz için size çok teşekkür ederim.

Bu, insani yardım programımız değil, aile birleşimi programımız yani spesifik bir programdan bahsetmekteyiz ve bu program kapsamında sadece Almanya’da uluslararası koruma kapsamında aile üyesi bulunan kişilerin ve bu kişilerin Türkiye’ye ve diğer ülkelere aile birleşimi talebinde bulunması aracılığıyla sağlanan bir destektir yani bu, Almanya’daki kişilerin sayısını baz alarak verilen bir rakamdır. Almanya’da, Türkiye’de veya diğer ülkelerde akrabası bulunan uluslararası koruma altındaki kişiler aile birleşimi talebinde bulunmakta ve biz de IOM olarak bu süreci vize prosedürü olarak desteklemekteyiz.

Bilgilerinize sunarız.

IOM ULUSLARARASI İŞGÜCÜ GÖÇÜ VE İNSANİ KALKINMA BİRİMİ YÖNETİCİSİ YELDA DEVLET KARAPINAR – Sayın Vekilim, aynı zamanda şu hususu da dikkatinize arz etmek isterim: Tommaso Bey’in değindiği, bir de mültecilerin yeniden yerleştirildiği bir programımız var. Onun figürlerini de kısaca arz etmek isterim. 2016-2020 döneminde 100 binin üzerinde -ki net sayıyı vermem gerekirse 47.407 Suriyeli, 68.701 de Suriyeli olmayan- göçmen kurumumuz aracılığıyla üçüncü ülkelere yerleştirilmiştir. Aslında, Suriye krizinin öncesine dayanan bir yerleştirme programımız var efendim, daha çok Amerika, Avustralya, Kanada, Norveç gibi ülkelerin belli mültecilerle ilgili, kabulle ilgili kotaları olmakta efendim, o kotalara binaen ilgili devlet kurumumuzun koordinasyonun da -Tommaso Bey’in de değindiği üzere- idare süreçleri yönettiğimiz bir programımız var ama Başkanımızın da değindiği, bu külfet paylaşımı çalışmaları bağlamında Avrupa Birliği ülkeleri de Suriyelileri -malumunuz- kabul etmeye başladılar. Aslında, o kabul süreçlerinin kolaylaştırılmasında Uluslararası Göç Örgütü Türkiye Ofisi olarak aktif rol oynadık ama bütün çalışmalar ilgili devlet kurumumuz, başta Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüzün uhdesinde ve koordinasyonun da yürütüldü efendim.

Teşekkür ederim.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Buyurun, Sayın Vekilim.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Merhabalar MHP Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak.

Uluslararası Göç Örgütünde öncelikle göçmenlerin yani mültecilerin durumu mu ön planda yoksa ülkelerin durumları mı ön plana alınıyor? Burada demin dediğiniz gibi seçim yaparken ülkelere -biz de mesela 3 milyon 600 bin Suriyeli var- Avrupa Birliği ülkelerine gönderirken buradan seçmelerde ne baz alınıyor? İnsani boyut mu baz alınıyor yoksa teknik personel ya da işe yarar vasıflı insanlar mı tercih ediliyor? Bu da insan haklarına ya da Uluslararası Göç Örgütünün prensiplerine uyuyor mu? Hani, refah ve... Ülkemizde kalanların bizim ülkemizin refah seviyesine nasıl bir katkısı oluyor, bunları neye göre değerlendiriyorsunuz?

Teşekkür ederim.

IOM TÜRKİYE GÖÇ YÖNETİMİ DEPARTMANI KOORDİNATÖRÜ TOMMASO DE CATALDO – Öncelikle, sorunuz için size de tekrardan teşekkür ederim.

IOM, bu sürece direkt olarak dâhil olmuyor, öncelikle, onun altını çizmek isterim. Bu kriterler, bu hassasiyet kriterleri Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve yerleştirilecek ülke tarafından belirlenmektedir. Aynı zamanda, Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün öncül destekleriyle ve onların liderliğinde, onların ışığında uygulanmaktadır. IOM’nin devreye girdiği süreç ise kişilerin seçilmelerinden sonra seyahat ile ilgili kısmıdır yani kişilerin üçüncü ülkeye yerleştirilmesi belli olduğunda bu kişilere barınma, sağlık kontrolleri ve biletlerinin alınması gibi desteklerle kişilerin gidişini desteklemektedir.

Sorunuzdan anladığım kadarıyla -yanlış değilsem- Türkiye’deki durumu da merak ediyorsunuz. Türkiye’deki programlarımızın genel çerçevesi ulusal makamlarla beraber yakın iş birliği içerisinde belirlenmektedir. Mültecilere yönelik insani yardım programındaki ihtiyaçlar da bize ilgili makamlar, ilgili otoriteler tarafından bildirilmekte ve biz bu ışıkta görevlerimizi icra etmekteyiz. Aynı zamanda, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün öncülüğünde Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun, (YUKK) uygulanması da ulusal önceliklerden biridir ve ulusal öncelikler ışığında belirlenmekte. Birleşmiş Milletlerin görev alanı ise yine aynı şekilde, dediğim gibi ulusal makamların belirlemiş olduğu çerçeveler ışığındadır. Hatta bu örneği desteklemek için de iş birliği protokolünden de bahsedebilirim sizlere. Bu çerçevede, imzalanmasıyla beraber görev alanları ve yetkiler daha da net belirlenmiş olacaktır.

IOM ULUSLARARASI İŞGÜCÜ GÖÇÜ VE İNSANİ KALKINMA BİRİMİ YÖNETİCİSİ YELDA DEVLET KARAPINAR – Sayın Vekilim, özellikle Tommaso Bey’in de altını çizdiği üzere, sorunuzun en başında -yanlış hatırlamadıysam- “Göçmenin yararı mı, üye olan ülkenin yararı mı, nasıl bir denge gözetilmektedir?” sorusunu da sormuştunuz. Şöyle ki: Kuruma üye olan ülkelerin göç yönetimiyle ilgili ulusal gündem öncelikleri mutlaka kurumun öncelikli müdahale alanlarından, çalışma alanlarından biridir ve bu konuyu belirleyen aslında iki temel unsur var. Beyefendinin de altını çizdiği üzere, IOM, ilgili bütün Birleşmiş Milletler kurumlarını da içerecek şekilde Türkiye’de Türkiye Cumhuriyeti devletinin, başta Cumhurbaşkanlığı ve ilgili devlet kurumlarıyla koordinasyon içinde yapacağı çalışmaları periyodik olarak belirlemektedir efendim. Örneğin, önümüzdeki 2021-2025 dönemini kapsayan Birleşmiş Milletler “Sürdürülebilir Kalkınma İşbirliği Çerçevesi” dediğimiz gündemin stratejik öncelikleri geçtiğimiz yılın sonunda belirlendi ve bu konuyla ilgili Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın koordinasyonunda adımları atıyoruz. Bu stratejik önceliklere baktığımızda, önceliklerden bir tanesi, doğrudan göç konusuna, uluslararası koruma konusuna odaklanmakta. Şimdi de bu genel stratejik hedefe ulaşabileceğimiz ana çıktıları, ana faaliyetleri belirlediğimiz bir dönemi yaşıyoruz. Bütün BM kurumları -Uluslararası Göç Örgütü de dâhil- faaliyetlerimizi belirlemekte, bu faaliyetleri Cumhurbaşkanlığının koordinasyonundaki ana çerçeveye sunmakta, kendilerinin kabullerini aldıktan sonra da operasyonel çerçvemizi belirlemektediriz.

Bir, belki ek unsur -Tommaso Bey konuşmasında da belirtti efendim- 2016 yılında Uluslararası Göç Örgütü Birleşmiş Milletlere ilgili kurum oldu ve o dönem Sayın Cumhurbaşkanımızın da katılımıyla Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda ilk defa göç ve mülteciler konusu dile getirildi. Yine, o dönemde 19 Eylül 2016’da küresel iki mutabakatın hazırlanmasıyla ilgili karar verildi. Bunlardan biri, göç üzerine küresel mutabakat, diğeri de mültecilerle ilgili küresel mutabakattı. İki yıl, bu mutabakatların hazırlanması için hükümetler arası müzakereler yapıldı ve bütün bu müzakerelerde Dışişleri Bakanlığının -bugün Rusya Büyükelçimiz- o dönemdeki Konsolosluk İşleri Genel Müdürümüzün katılımıyla bu müzakereler sonuç buldu ve mutabakat metni hazırlandı, şu anda da raporlama dönemi başladı efendim. Özellikle, göç üzerine uluslararası iş birliğinin, insan hakları odaklılığın mutabakata üye olan bütün ülkelerde hayata geçirilmesi adına bir çağrı ve imzalanmamış olan bir metin olduğu için bir sözleşme değil, hukuki bir bağlayıcılığı yok ama tamamen kendisine üye olan ülkelerin iş birliği konusunu ilke olarak belirlediklerini gösteren ilk uluslararası iyi niyet dokümanı olarak kabul edebiliriz, bunu da arz etmek istedim efendim.

Teşekkür ederim.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Sayın Başkan, ben de bir soru soracağım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Buyurun.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Teşekkür ederiz sunumunuz için.

AK PARTİ Balıkesir Milletvekili Pakize Mutlu Aydemir.

Daha yoruma dayalı bir soru olabilir belki. Türkiye'nin göç ve uyum politikalarını, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, örneğin, Yunanistan'la karşılaştırıldığında nasıl buluyorsunuz ve diğer ülkelere bunun örnek teşkil edebileceği noktalar var mıdır? Bu örnekleri diğer ülkelere yaymak bakımından yaptığınız çalışmalar var mıdır?

Teşekkür ederim.

IOM TÜRKİYE GÖÇ YÖNETİMİ DEPARTMANI KOORDİNATÖRÜ TOMMASO DE CATALDO – Sorunuz için sizlere çok teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Öncelikle, her ülkenin olduğu gibi her Avrupa Birliği ülkesinin de kendi ülkesine giriş-çıkış politikası ve yabancıların ülkelerinde barınma politikası bulunmaktadır. Genel olarak uyum politikaları, Avrupa'da belirttikleri gibi entegrasyon politikaları, uluslararası koruma talebinde bulunan göçmen veya mültecilere yöneliktir. Göçmen ve yabancı toplulukların sayılarının çok olması sebebiyle Avrupa'da da uyum sorunları yaşanmakta ve görülmektedir. Genel durumu göz önünde bulundurduğumuzda, Avrupa Birliğindeki uyum sürecinin de çok da başarılı olduğunu söyleyemeyiz maalesef.

Ben kendim de İtalyan vatandaşım ve aynı zamanda eğitimimi de bu alanda aldım. Bu alanda gördüğüm genel sorun; programın uygulanması, halkın buna algısı, yaklaşımı ve genel olarak yapılan müzakerelerdir diyebilirim. Sizlerin de bildiğiniz üzere, çalışma ziyaretleri düzenliyoruz fakat çalışma ziyaretlerinde neyin çalıştığını gösteriyoruz, buna ek olarak neyin yürümediğini, sistemde neyin işlemediğini de göstermeliyiz.

Türkiye ve diğer ülkeleri karşılaştıracak olursak şayet, Türkiye'ye göç akımı yaşandı ve en başta bu kadar uzun sürmesi beklenmiyordu. Dolayısıyla, Türkiye'nin yaşamış olduğu beklenmedik süreçle herhangi bir Avrupa Birliği ülkesinin uyum politikalarını karşılaştırmanın doğru olmayacağını düşünüyorum. Türkiye'deki uyum süreci diğer ülkelerden çok daha farklı ve çok daha kompleksir, bunu söylemek istiyorum size açıkçası.

Öncelikle, bu benim şahsi fikrimdir, bunu belirterek başlamak istiyorum. Sizlerin de belirtmiş olduğunuz gibi, bu konudaki adalet, külfet dağılımı veya krizin etkisinin bu son on senede yaşanan krizde çok daha farklı olduğunu belirtmek isterim çünkü on sene önce bir mülteci veya yerinden edilmiş kişinin ülkesine geri dönme şansı vardı, geri dönebiliyordu. Fakat UNCHR'nin, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin yayınlamış olduğu rapora göre mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, uluslararası koruma talep etmiş, şartlı koruma talebi etmiş kişilerin ülkelerine geri dönmesi günümüz koşullarında çok zor olarak belirtilmiştir.

Tekrardan şahsi fikrime katkı olarak belirtiyorum ki -bu Kurumumun fikri değildir, benim şahsi fikrimdir- diyalog analizi grubu kurmalıyız ki insani yardım konusunda yapılan etki analizlerini inceleyebilmek için ve yeniden yerleştirme, kişilerin ülkelere geri dönüşü ve bu kişilerin uyumu sayı 5 milyon olunca oldukça da zor ve zahmetli olarak değerlendirilmektedir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ATAY USLU – Teşekkür ederiz.

Ben son olarak şunu ifade edeyim. Cumhurbaşkanımızın geçen haftalarda açıkladığı İnsan Hakları Eylem Planı var. Eylem planında da uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki yabancılarla ilgili hükümler ve düzenlemeler var, reform adımları var. Evet, siz de en başta ifade ettiniz, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, gerçekten ileri bir Kanun, uluslararası örgütler, teşkilatlar da bu kanunun hazırlanma sürecine katkı koymuşlardı.

Şimdi, bu eylem planının içinde yine geçici koruma ve uluslararası koruma altındaki yabancıların sağlık, barınma, eğitim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasında yeni stratejilerin geliştirilmesi konusu var. Yine, bu eylem planının içerisinde insan ticareti mağdurlarının korunmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi var. Geri gönderme merkezlerinin barınma koşullarının iyileştirilmesinden idari gözetim tedbirlerinin yeniden elden geçirilmesine kadar hükümler var. Yine, burada, özellikle belirtmek

istediğim bir konu var, uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki yabancılara karşı işlenen suçlarla ilgili bir veri tabanı oluşturulması planı var yani sığınmacılara ve mültecilere karşı işlenen suçların ayrı bir veri tabanında tutulması konusu var ki bu konu önemli, göçmen düşmanlığının belki de ölçülmesi anlamında kullanılabilecek bir veri olabilir. Bilmiyorum, dünyada başka örneği var mı ama dünyanın tabii, göçmen düşmanlığına, ayrımcılığa, ötekileştirmeye ve dışlayıcılığa karşı yeni tedbirler ve stratejiler geliştirmesi gerekiyor. Bizim Hükümetimizin reform paketinin içerisinde de buna benzer hükümler bulunuyor.

Ben, tekrar teşekkür ediyorum Meclisimize geldiğiniz için. İnşallah, uluslararası örgütler bu konuda daha da aktif rol oynamaya başlarlar, devam ederler. Bu konu, yalnızca sınır ülkelerinin üzerine bırakılabilecek bir konu değil. Sığınmacı konusu... Afganistan'da büyük bir kırım var, o konu Pakistan'a, Hindistan'a veya İran'a bırakılacak kadar, Türkiye'ye bırakılacak kadar küçük bir konu değil. Suriye'de bir kırım var, Suriye'deki o kırım Ürdün'e, Lübnan'a ve Türkiye'nin üzerine bırakılacak kadar küçük bir konu değil. Bu konu, yalnızca sınır ülkelerinin sorunu değil. Bu sorun, tüm dünyanın sorunu. Bu sorun, hepimizin sorunu. Bizim, hem kaynak ülkelerdeki problemleri çözme konusunda hem sığınma süreçlerinde hem de uyum süreçlerinde daha çok aktif roller üstlenmemiz gerekiyor tüm dünya olarak. Özellikle Avrupa Birliğinden, Avrupa'daki ülkelere, sizin de büyük partneriniz olan ülkelere bunu özellikle istiyoruz. Bizi üzen nokta Avrupa'da göçmen düşmanlığının, nefretin ve ötekileştirmenin hızla yükselmesi. Bizi üzen nokta Avrupa'da göçmen düşmanlığı üzerinden bazı siyasal partilerin Meclislere girmesi ve hükümet ortağı hâline gelmesi. Bizi üzen, yalnızca o ırkçı partilerin veya göçmen düşmanlığına kendilerine yaslayan partilerin değil merkez sağdaki ve soldaki partilerin de zaman zaman bu dili kullanıyor olmaları. Bu, hem Avrupa Birliğinin hem de bütün insanlığın ciddi yaralar ve zararlar görmesine sebep olacaktır.

Tekrar teşekkür ediyorum, iyi ki geldiniz.

Toplantımız sona ermiştir.

Kapanma Saati: 12.17

